

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੀ.ਫਾਲਸ਼ਾ ਸੀ.ਜੇ., ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ.

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1965 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1094.

ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ (1911 ਦਾ III)- ਐੱਸ. 11 ਅਤੇ 240(1) (ਬੀ) -1965
ਕੀ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ. -----.

, ਅਕਤੂਬਰ, 12.

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 11 ਅਤੇ 240(1) (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ, ਭਾਵ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਮੈਂਡਮਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਾਇਟ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ? ਹਿਸਾਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਧਾਰਾ 240 (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 26 ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਸ.ਸੀ ਗੋਇਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਜੇਐਨ ਕੋਸ਼ਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ, ਪੀਐਸ ਜੈਨ, ਨਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਆਰ.ਏ. ਸੈਣੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਫਾਲਸ਼ੋ, ਸੀਜੇ—ਇਹ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਫਾਲਸ਼ੋ, ਸੀਜੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ 1911 ਦੀ ਧਾਰਾ 240 (I) (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ., ਨੰਬਰ 1094 ਆਫ 1965, 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1965 ਨੂੰ ਇੱਕਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1965 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 18 ਮਈ, 1964 ਨੂੰ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (1964 ਦਾ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. ਨੰ. 628), ਅਤੇ ਏ. ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਗਰੇਵਰ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 14 ਜਨਵਰੀ, 1965 (1964 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. ਨੰ. 1257) ਨੂੰ ਜੇ.ਜੇ. ਦੂਜੀ ਪਟੀਸ਼ਨ, 1965 ਦੀ ਸੀਡਬਲਯੂ ਨੰਬਰ 1225, 49 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਇਸੇ ਬੈਚ ਨੇ 25 ਮਈ 1965 ਨੂੰ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 12 ਅਗਸਤ, 1965 ਨੂੰ ਨਰੂਲਾ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਹਿਸਾਰ ਦੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਆਮ ਚੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 6 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ 7 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟ 12(ਅਸਾਧਾਰਨ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1963, ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਨੂੰ 21 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਡਬਲ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਅਤੇ 19 ਸਿੰਗਲ-ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਸਨ। ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਆਰਜ਼ੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 12 ਫਰਵਰੀ, 1964 ਦੇ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟ (ਅਸਾਧਾਰਨ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

ਵਾਰਡ ਨੰ.	ਸਿੰਗਲ ਜਾਂ ਡਬਲ	ਵੋਟਾਂ ਦੀ
1.	ਸਿੰਗਲ	1339
2.	ਸਿੰਗਲ	1462
3.	ਸਿੰਗਲ	1069
4.	ਸਿੰਗਲ	1331
5.	ਸਿੰਗਲ	1272
6.	ਡਬਲ	2257
7.	ਸਿੰਗਲ	1083
8.	ਸਿੰਗਲ	1646
9.	ਸਿੰਗਲ	2476
10.	ਡਬਲ	2738
11.	ਸਿੰਗਲ	845
12.	ਸਿੰਗਲ	1501
13.	ਸਿੰਗਲ	1481
14.	ਸਿੰਗਲ	1273
15.	ਸਿੰਗਲ	1678
16.	ਸਿੰਗਲ	1169
17.	ਸਿੰਗਲ	1704
18.	ਸਿੰਗਲ	1949
19.	ਸਿੰਗਲ	1306
20.	ਸਿੰਗਲ	1447
21.	ਸਿੰਗਲ	2277

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਇਸ ਤੇ ਬਾਅਦ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 1 ਮਈ 1964 ਨੂੰ 1952 ਦੇ ਟੇਸ਼ਨ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 12 ਮਈ ਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਪੇਪਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਈ 21 ਜੂਨ 1964 ਨੂੰ।

ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਸਨੀਕ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇੱਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ) ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 27 ਮਈ, 1964 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ-

“ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਰੂਲਜ਼, 1952 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ , ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ 20 ਮਈ, 1964 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਹਿਸਾਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।”

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ 14 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 25 ਅਕਤੂਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਲਈ ਮਿਤੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। , ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 15 ਨਵੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਪੋਲਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ 4 ਤੋਂ 26 ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 22 ਦੀ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 5 ਜਨਵਰੀ, 1965 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਲਦੇਵ ਤਾਇਲ ਦੀ ਚੋਣ 12 ਫਰਵਰੀ, 1965 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ 20 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੂ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ, 1965 ਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ 2 ਮਾਰਚ, 1965 ਨੂੰ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1965 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿਰਫ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 18 ਵਿੱਚ ਇੱਕ .rate-payer ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵੋਟਰ ਹੋਣ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ, ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਐਕਟ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਯੋਗ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 49 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰੇਟ-ਦਾਤਾ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵੋਟਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਫੀਲਡ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ 19 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕੇਪ ਕਾਰਨ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਏਰੀਏ ਨੂੰ 41 ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 37 ਸਿੰਗਲ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ 4 ਡਬਲ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਵਾਰਡ ਹਨ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਦੇਹਰੇ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕਾ ਵਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ , ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦੇਹਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਮੈਂਬਰੀ ਚੋਣ ਵਾਰਡ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੰਤਮ ਹੱਦਬੰਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਾਰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਇਲੈਕਸ਼ਨਜ਼ (ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ), ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਡਬਲ ਮੈਂਬਰੀ ਵਾਰਡ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨਜ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਟਾਊਨ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋ-ਮੈਂਬਰੀ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ - ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਮੈਂਬਰੀ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਨਿਯਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਚੋਣ ਟੇਰਲ ਰੋਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਰੋਲ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰੋਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਡਬਲ-ਮੈਂਬਰੀ ਵਾਰਡ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਡਬਲ ਮੈਂਬਰ ਵਾਰਡ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਡਬਲ ਮੈਂਬਰ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 18 ਪਿਛਲੇ ਵਾਰਡ ਨੰ. 18 ਅਤੇ 19 ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਾਰਡ ਨੰ. 18 ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਵੱਜੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਨਾਲ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁੱਖ ਹਮਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਐਕਟ ਦੇ ਸਿਰਫ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ, ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ 240 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

"ਹਰੇਕ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਵੇ, ਪੰਜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਸੈਕਸ਼ਨ 240 ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

"(1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਫਾਰਮ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੂਰਵਗਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-

* * * *

- (b) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ, ਜਾਂ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ;
- (c) ਹਰੇਕ ਵਾਰਡ ਜਾਂ ਵਰਗ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ;
- (d) ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਬਾਰੇ ;
- (e) ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ;
- (f) ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ, ਚੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਬਾਰੇ;
- (g) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

(6) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਸਾਰੀਆਂ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 240 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਚੇਂਜ ਨਿਯਮ, 1952' ਸਟਾਈਲ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ (ਡੀ), (ਈ), (ਐਫ) ਅਤੇ (ਜੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ।) ਦੀ ਧਾਰਾ 240, ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਜਾਂ ਹਰੇਕ ਵਾਰਡ ਜਾਂ ਵਰਗ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 240 ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਖਤਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 240 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹਿਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 240 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ LXXXI ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 8(2) ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

“ਕਮਿਸ਼ਨ, ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰੇਗਾ,
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਤੋਂ ਖੇਤਰੀ
ਹਲਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ
ਅਤੇ •■ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਤਾਜ਼ਾ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ

ਅੰਕੜੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ
ਰੱਖੇਗਾ,

ਅਰਥਾਤ: -

- (a) ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਹੋਰ ਹਲਕੇ ਜਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ; , ----- .
- (b) ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੋਵੇ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਸਿੰਗਲ-ਮੈਂਬਰ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ;
- (c) ਹਰੇਕ ਦੇ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਟ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੀਟ ਇੰਨੀ ਰਾਖਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ;
- (d) ਉਹ ਹਲਕਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
- (e) ਸਾਰੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਮਾਵਾਂ, ਸੰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਲਗਭਗ 1916 ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤ ਮਿਊਨਿਸੀਪਲਿਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

“ਸੈਕਸ਼ਨ 10, ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ

ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ: -

- (a) ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ; ਅਤੇ
- (b) ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 15 ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਸੈਕਸ਼ਨ 9-ਏ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

- (1) ਹਰੇਕ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।
- (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਇਸਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਗਣਨਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਖਰੀ ਜਨਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡਾਂ ਦੀ ਆਮ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ 1952 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11-ਏ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। -

- (m) ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾ 11-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਰਡ ਹੋਣਗੇ।
- (n) ਹਰੇਕ ਵਾਰਡ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ "ਉਸ ਵਾਰਡ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਉਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਧਾਰਾ 11-ਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ-

- (o)) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਮੇਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰੇਗੀ-
 - (a) ਉਹ ਵਾਰਡ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;
 - (b) ਹਰੇਕ ਵਾਰਡ ਦੀ ਹੱਦ;
 - (c) ਹਰੇਕ ਵਾਰਡ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ; ਅਤੇ
 - (d) ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ।
- (2) ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਖਰੜਾ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਲਈ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਬੋਰਡਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ

(2) ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਆਰਡਰ, ਜੋ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ, ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਐਕਟ ਵਿਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲੇ, ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੇਸ, ਮੈਸਰਸ ਦਵਾਰਕਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1953 ਦੇ ਯੂਪੀ ਕੋਲਾ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਰਾਜ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਬੇਰੋਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਕੰਟਰੋਲਰ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸੈਂਦੇ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਨੂੰ ਹੋਲਡ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਛੇਟ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਖੀ ਡੀਲਰ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲ .

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਬੈਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸਮਝੀ ਗਈ ਸੀ। 1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 628 ਵਿੱਚ, ਬਲਦੇਵ ਰਾਜ ਯੀਮਾਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਲ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ 18 ਮਈ, 1964 ਨੂੰ, ਕੁਰਾਲੀ ਕਸਬੇ ਦੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 240(1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਕੁਝ ਆਮ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਪੈਰਾ ਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 240 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਫਦ ਇੱਕ ਸੀ। ਬੰਦ ਸੂਟ ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਪਹਿਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1954 S.C 224).

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਦੂਜਾ ਮਾਮਲਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ 1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 1257, ਦਾ ਫੈਸਲਾ "ਦੁਲਤ ਅਤੇ ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ 14 ਜਨਵਰੀ, 1965 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬੱਲਬਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 240 (1)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਲਸ਼ੇ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਕੁਝ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 240(1)(b) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਖਣ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵੇਟਿੰਗ ਤਾਕਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 240 (ਐਲ) (ਬੀ) ਦੇ ਵਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅਣਡਿੱਠਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 1911 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ 1911 ਵਾਂਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ, 1950 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਕਮਾਲ ਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ 240 (ਐਲ) (ਬੀ) ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 14 ਜਾਂ 15 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਹਿਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲ ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਟਿੰਗ ਤਾਕਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬੱਲਬਗੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵੇਟਿੰਗ ਸ਼ਕਤੀ ਲਗਭਗ 5,000 ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 7 ਸਿੰਗਲ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ 2 ਡਬਲ-ਮੈਂਬਰੀ ਚੋਣ ਹਲਕੇ 400 ਤੋਂ 500 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮੈਂਬਰ ਔਸਤ ਵੇਟਿੰਗ ਤਾਕਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੱਕ ਕੁੱਲ 1,70,000 ਦੀ ਵੇਟਿੰਗ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ 37 ਸਿੰਗਲ ਅਤੇ 4 ਡਬਲ-ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਔਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮੈਂਬਰ 4,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਰ ਹਨ।

ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਵੇਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਥਾਰਟੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਖੁਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ, ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਮੇਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੰਬੇ ਸਟੇਟ (2) ਵਿੱਚ, 1956 ਦੇ ਬੰਬੇ ਟੈਨੈਂਸੀ ਐਂਡ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਲੈਂਡਜ਼ (ਸੇਧ) ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਕੁਮਾਰ ਸਰਮਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਸੀ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਗਵਤੀ ਜੇ ਪੈਰਾ 48 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ—

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

“ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨਿਆ ਸੀਜੇ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਡਾ ਅੰਨਬੀ ਖਰੇਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ (3), ਪੰਨਾ 526 'ਤੇ—

'ਇਹ ਸਾਰੀ ਦਲੀਲ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਏਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਖਦਸ਼ੇ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।'

ਕਾਨਿਆ ਸੀਜੇ ਦੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ■ ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੀਜੇ ਦੁਆਰਾ 'ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਏਯੂ ਸਰਕਾਰ (4) 'ਤੇ ਪੀ. 301, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

'ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।'

ਕੰਨਿਆ ਸੀਜੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ:

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।

(2) ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 459.

(3) 1959 SCR 519.

(4) 1952 ਐਸਸੀਆਰ 284

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਪੰਨਾਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (5) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ
ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ-

“ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਮੂਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ * ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੇਟੀਟੇਇਨ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਵਾਬਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਹਨ। ਜਾਂ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਦੋਹਰੇ ਮੈਂਬਰ ਹਲਕੇ ਵਾਰਡ ਬਣਾ ਕੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ UP ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਦਿਸ਼ਾ- ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੇੜਿਓਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਿੰਗਲ-ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੋਲ ਡਬਲ-ਮੈਂਬਰ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਿੰਗ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ। ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਮੈਂਬਰ ਐਸਤਨ 1,440 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿਰਫ 845 ਵੋਟਿੰਗ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ - 1952 ਦੇ ਮੁਨਿਪਲੀ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 240(1)(b) ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 240 (ਐਲ) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 240 (6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰੇਕ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ। ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ

(5) 1957 SCR 233.

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼। ਮੈਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ- ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮੀ ਦੀ 12 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਹਿਸਾਰ ਵਿਖੇ ਚੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਕਲਪਨਾ ਫਰਵਰੀ 1964 :-

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਨੰ DE-64/3A/1257. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ DE/63/3A/10179 ਮਿਤੀ 6 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, (ਭਾਵ, ਮੁਢਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਖੌਤੀ ਡਰਾਫਟ ਨਿਯਮ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911 (1911 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ, III) ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਮਰੱਥ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਿਸਾਰ ਦੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ। ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਵਾਰਡ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ : -

ਨਿਯਮ।

1. ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ 19 ਸਿੰਗਲ-ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਡਬਲ-ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਾਰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਉਪ-ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।
 2. ਹਰੇਕ ਸਿੰਗਲ-ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।
- . ਜਾਤ, ਦੇਹਰੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ।

ਸੀਰੀਏਟਿਮ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 (1) (ਬੀ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿਸਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੋਟ-ਦਾਤਾ ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੇ-ਵਾਰੰਟੇ ਦੀ ਰਿੱਟ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬਿੰਦਰਾ ਬੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ v ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (6) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ

(6) ਏਆਈਆਰ 1959 ਪੀ.ਬੀ. 83.

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਜੇ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਅਯੋਗ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਮਾਨ ਵੋਟਿੰਗ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਨ ਸੰਘ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇੱਕ ਭੈੜੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ / ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਥਾਨਕ ਜਨ ਸੰਘ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ 1959 ਵਿੱਚ ਜਨ ਸੰਘ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ 1962 ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿਸਾਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨ ਸੰਘ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹਿਸਾਰ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹਾਰੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਨੁਚਿਤ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇ-ਵਾਰੰਟੇ ਦੀ ਰਿੱਟ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ /

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਅਵੈਧ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਚੋਣ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੇ-ਵਾਰੰਟੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਚਾਰਚੀਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇਹਰੇ ਮੈਂਬਰ ਹਲਕੇ ਦੀ ਅੰਤਮ ਹੱਦਬੰਦੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ - ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਫੈਕਟਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ - ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਪਸੀ. ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦੇਹਰੇ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੀ ਸੀਟ ਸਬੰਧੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹੱਦਬੰਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਇੱਕ ਨਾਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ 40 ਘੱਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਅੰਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏਗਾ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦੇਵੇਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਘੋਰ ਜ਼ੁਰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਇਕਸਾਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦੇਹਰੇ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹਿਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇੱਕ ਛੁਪੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240(1)(b) ਅਤੇ 11 ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਖਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 240(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਅਸਲ ਵੰਡ/ b) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰਸ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 240 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਲਈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵੰਡ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ "ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ" ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਰਡ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਰਡ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਨੂੰ "ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ" ਵਜੋਂ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(2) ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।, ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਗਰ ਪਾਲ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਵੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ
ਸਰਮਾ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਫਾਲਸ਼ਾਹ ਸੀ ਜੇ

ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤਤਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਵੰਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਫਰੇਮ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਤੀਜਾ ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਟੀ, ਹਿਸਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦੇਹਰੇ ਮੈਂਬਰ ਵਾਲੇ ਹਲਕੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵੋਟਰ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ * ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬੀ. ਆਰ. ਟੀ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਆਰ. ਪੀ. ਖੋਸਲਾ, ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ, ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ
ਪੰਡਿਤ ਅਤੇ ਐਚ. ਆਰ ਖੰਨਾ, ਜੇ. ਜੇ.

ਚਾਹਤ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ— ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1962 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 579.

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1948 ਦਾ ਐਲ)— ਐੱਸ. 36— “ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ”—ਦਾ ਅਰਥ—ਐੱਸ. 36 ਅਧੀਨ ਪਾਵਰ — ਕੀ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ—ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਡਰ ਸ. 36— ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ।

ਆਯੋਜਿਤ (ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ. ਆਰ. ਪੀ. ਖੋਸਲਾ, ਆਈ. ਡੀ. ਦੁਆ ਅਤੇ ਪੀ. ਸੀ. ਪੰਡਿਤ, ਜੇ. ਜੇ.; ਐਚ. ਆਰ. ਖੰਨਾ, ਜੇ. ਕੰਟਰਾ)-ਕਿ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦਾ ਸੰਦਰਭ, 1948, ਖੁਦ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਸੈਟਿੰਗ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ III ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਮੀਕਰਨ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ (ਇਕੱਤਰੀਕਰਨ) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਸਕੀਮ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪੜਾਅ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੋਵੇਂ।

Gurwinder Singh

Statistical Assistant

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।